

4 בפברואר 2016

לכבוד

הועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים

שלום רב,

הנדון: דו"ח הביניים של הועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים

ביום 14.12.15 הציגה הועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (להלן: "ועדת שטרם" או "הועדה") את דו"ח הביניים שגיבשה, ובו פירטה מספר המלצות באשר לשינויים הנדרשים בענף הבנקאות והשירותים הפיננסיים החוץ-בנקאיים.

מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן: "מימון ישיר") פועלת בתחום האשראי הצרכני מזה כ- 9 שנים. החברה נמנית על קבוצת "ביטוח ישיר" ומחזיקה באחד מהמותגים הפיננסיים החזקים בישראל. החברה גדלה ומתפתחת ובשנת 2015 העמידה הלוואות ללקוחות בהיקף של 1.9 מיליארד ש"ח, כולן בתחום האשראי הצרכני.

נתונים אלו ממצבים את החברה כאחד השחקנים החוץ בנקאיים המשמעותיים הפועלים כיום בישראל ואשר יכולים לשמש פלטפורמה להגברת התחרות במערכת הבנקאית בתחום האשראי הצרכני.

נוכח המנדט הרחב שניתן לוועדת שטרם כעולה מכתב המינוי שלה, ובין היתר, קידום התחרות באספקת שירותים פיננסיים נפוצים וצעדים משלימים והסרת חסמים לקידום התחרות כאמור, להן תפורטנה, בקצירת האומר, הערותיה של חברת מימון ישיר להמלצות כפי שהובאו בדו"ח הביניים של הועדה.

זהות הגוף המפקח על גופים המעניקים שירותים פיננסיים

כהערה כללית ומקדמית, יצוין כי לגישת מימון ישיר, על הפיקוח על נותני השירותים הפיננסיים, לרבות חברות כרטיסי האשראי, ופעילותן של אלה בתחום האשראי הקמעונאי בפרט, להיות אחיד וזהה, וזאת בהתאם לקבוע בהצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים), התשע"ה-2015 (להלן: "הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים").

עמדתה זו של מימון ישיר נובעת, מן הצורך, לטעמה, בכך שכלל הפעילות בתחום האשראי הצרכני החוץ בנקאי תהא מפוקחת ומאוסדרת באמצעות הוראות וכללים שווים וזהים, אשר יחולו על כלל הגורמים המעמידים אשראי צרכני חוץ בנקאי במשק הישראלי.

כך, לא מן הנמנע, כי פעילות הסליקה המבוצעת על-ידי חברות כרטיסי האשראי, למשל, תמשיך להיות מפוקחת על-ידי המפקח על הבנקים בבנק ישראל, בעוד פעילות העמדת האשראי הצרכני של אלה (ושל יתר הגופים העוסקים במתן אשראי), תוסדר באופן אחיד וזהה.

על-ידי כך, לגישת מימון ישיר, יעלה בידי הוועדה לקדם, בפועל, את הגברת התחרות בשוק האשראי הצרכני החוץ-בנקאי, תוך שהיא מונעת מצב בו גורמים שונים הפועלים באותו השוק ומציעים מוצר זהה, רואים לנגד עיניהם מערכת הוראות רגולטורית שונה ("ארביטראז' רגולטורי").

אשר יש בו, לטעמה של מימון ישיר, כדי להביא לפגישה בתחרות בין אותם הגורמים ובכך לסכל את אחת ממטרותיה המרכזיות של הועדה.

בהתאם, לגישת מימון ישיר, יש להביא להאחדה של ההוראות החלות על גורמים מעמידי אשראי צרכני חוץ בנקאי במשק הישראלי, ולהכפפתם (בפעילותם זו) לחובת רישוי, הון עצמי והוראות צרכניות ואחרות זהות ושוות, ועל-ידי כך לייצר תנאים זהים לפעילותם של כלל הגורמים המתחרים בתחום זה, והמציעים, הלכה למעשה, מוצר זהה.

אפיקי גיוס הון

לעמדת מימון ישיר, על הוועדה (כמו גם על הוועדה ליישום הרפורמה המתוכננת, אשר עתידה לקום בעקבות המלצותיה הסופיות של ועדת שטרומ), לפעול על-מנת להביא לידי כך שהגופים המוסדיים יורשו לרכוש אג"ח מגובה בתיקי אשראי קמעונאי עבור תיק העמיתים שלהם, מכלל נותני האשראי המפוקחים, ולא רק מחברות האשראי הקמעונאי שיוקמו על ידם.

כאמור לעיל, בין מטרותיה העיקריות של וועדת שטרומ - קידום התחרות באספקת שירותים פיננסיים וצעדים משלימים והסרת חסמים לקידום התחרות כאמור. לגישתה של מימון ישיר, דרך נוספת וחשובה לצורך קידום תחרות כאמור, הנה הרחבת אפיקי גיוס ההון הפתוחים בפני החברות המעניקות אשראי צרכני.

לא זו אף זו, לעמדת מימון ישיר, יהיה בצעד זה גם כדי לאפשר לגופים מוסדיים שונים, אשר לא יהיו מעוניינים להקים פעילות העמדת אשראי צרכני כאמור, להשתתף בשוק זה, ולהביא, הלכה למעשה, להתפתחותו.

גובה הריבית המקסימלית בהלוואות כגורם משפיע על התחרות

עוד יצוין, כי בימים אלה מתקיים דיון מקביל בהוראות הצעת חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות (תיקון מס' 3), התשע"ה-2015 (להלן: "חוק אשראי הוגן").

לגישת מימון ישיר, על-מנת שיעלה בידי הוועדה לפתח ולשכלל את התחרות בענף, עליה לפעול, במקביל, לצורך האחדה של תקרת הריבית הקבועה בחוק אשראי הוגן, כך שזו תחול באופן זהה על תאגידי בנקאיים ותאגידי חוץ-בנקאיים, ובכך לבטל, הלכה למעשה, את האנומליה הקיימת בחוק כיום.

המצב כיום הוא האפשרות הניתנת לתאגידי בנקאיים לגייס הון במחיר נמוך לאין שיעור ביחס לעלויות גיוס ההון של תאגידי חוץ-בנקאיים, בד בבד עם יכולתם להעמיד הלוואות, בלא להיות כפופים לתקרת ריבית, כלשהי.

לפיכך, לעמדת מימון ישיר, יש לקבוע תקרת ריבית שווה וזהה אשר תחול על כלל הגופים המעמידים הלוואות במשק.

בהקשר האמור מימון ישיר מברכת על קידום הצעת חוק אשראי הוגן.

לגישת מימון ישיר, יש לקבוע את התקרה האמורה (אשר חלה על תאגידי בנקאיים וחוץ בנקאיים) בשיעור גבוה מהשיעור הקבוע כיום בחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, ובכך לאפשר לאוכלוסיות נוספות במשק נגישות לאשראי צרכני.

גישה למאגרי מידע

לגישת מימון ישיר, ובהתאם למנדט שניתן בידי ועדת שטרומ, על-מנת לקדם את התחרות בתחום מתן השירותים הפיננסיים, על הועדה לפעול לשם הסרת חסמים וקידום התחרותיות בענף, בין היתר, על-ידי מתן גישה שווה לכלל נתוני האשראי, ובין היתר:

- א. יש לתקן את סעיף 29 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, כך שפרטי מרשם האוכלוסין יימסרו לכלל נתוני השירותים הפיננסיים המפוקחים;
 - ב. יש לקדם את התממשקות כלל נתוני השירותים הפיננסיים המפוקחים עם ממשק משרד הפנים ("מאגר אביבים"), בין היתר לצורך תיקוף ובדיקת תקינות תאריך הנפקת תעודת הזהות של הלקוח;
 - ג. יש לקדם מתן היתר לגישה לקובץ החשבונות המוגבלים לפי סעיף 14 לחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981 ("קובץ מושל"כ"), כך שכלל נתוני השירותים הפיננסיים המפוקחים יורשו לפעול מול הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע ("רמו"ט") לשם קבלת היתר גישה למאגר זה.
 - ד. יש לקדם את פתיחת הגישה בפני כלל נתוני השירותים הפיננסיים לרשימת "המוכרזים" ("רשימת הטרור").
 - ה. יש להעמיד את הנכסים הפיננסיים הפנסיוניים, אשר נמצאים כיום ברשות הגופים המוסדיים (בין היתר, לצרכי חיתום), לרשותם של כלל נתוני האשראי המפוקחים באמצעות המסלקה הפנסיונית (אשר הוקמה מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (יעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2015) ובאמצעות מאגר מידע או לשכות האשראי אשר עתידים לקום כפועל יוצא של חוק שירות נתוני אשראי (הקמת מערכת לשיתוף בנתוני אשראי והממונה על המערכת), התשע"ה-2015 (להלן: "חוק שירות נתוני אשראי"), אשר נדון בימים אלה בוועדת הכלכלה של הכנסת.
- לחילופין, ככל שלא תותר גישה של נתוני אשראי למידע המצוי אצל המסלקה הפנסיונית, יש לוודא כי הגופים המורשים לקבל מידע מהמסלקה כאמור, אינם מורשים לעשות כן אגב ביצוע עסקת אשראי שכן הרשאה שכזו תעניק להם יתרון תחרותי בלתי הוגן על פני גופים שאינם בעלי גישה למידע זה.

זרימת מידע, העצמת הצרכן ויכולת התיחור

מימון ישיר מעוניינת להדגיש את הצורך ביצירת "מערכת השוואת מחירים" אשר תעניק ללקוחות את האפשרות לקבל באופן שוטף ו-Online את כלל המידע הרלוונטי, בכפוף לבקשתם ואישורם, מאת כל נתון אשראי מפוקח, לרבות הבנקים, בדגש על מחירי האשראי שהועמד לו, שיעור הריבית שנגבה מן הלקוח והעמלות שנגבו ממנו.

עמדה זו עומדת בקנה אחד עם הוראת סעיף 95 להצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים, הקובע את זכותו המפקח על השירותים הפיננסיים לפרסם נתוני עמלות וריביות, בדרך שתאפשר ללקוחות להשוות נתונים אלה. זאת ועוד, לגישת מימון ישיר, יהיה ביישום המלצותיה להלן, לרבות בחיוב כלל הגורמים, בדגש על הגורמים המוסדיים, במסירת כלל הנתונים האמורים כדי לקדם את התחרות בענף כולו.

לכן, יש להקפיד כי מערכת השוואת המחירים תחייב את כלל הגופים המעמדים אשראי צרכני להעמיד את הנתונים הרלבנטיים לצורך השוואת המחירים. יש לשים לב שבמרבית מוצרי האשראי הריבית נקבעת בהתאם לנתוני הלקוח הספציפי ולכן יש לוודא היטב שאכן השוואת המחירים נעשית בצורה ראויה המתחשבת בשונות זו.

כללי

לגישת מימון ישיר יש לפעול לצורך הסרת חסמי תחרות וייעול מתן השירותים הפיננסיים על-ידי כלל נותני השירותים בענף, אשר היו חסומים מביצוע פעולות מסוימות וקבלת מידע עקב היותם גופים שאינם מפוקחים:

- א. יש לפעול להקמת ממשק אשר יאפשר דיווח מאת הבנקים אודות יתרת חשבון העו"ש של לקוחות הבנק, לרבות הריבית הנגבית בגין משיכת יתר של הלקוח, לכל גוף פיננסי מפוקח (ולא רק לגופים מוסדיים אחרים), וזאת על באופן שוטף ו-Online. מידע כאמור יהיה בו כדי לקדם את התחרות בין נותני האשראי והוא יביא להעצמת כוחו של הלקוח אל מול הבנק בו מתנהל חשבונו.
- ב. יש לפעול לתיקון תקנות המשכון (סדרי רישום ועיון) (תיקון), התשע"ד-2014, כך שכלל נותני השירותים הפיננסיים המפוקחים יורשו לבצע פעולות באופן מקוון באמצעות ממשק רשם המשכונות, כגון רישום והסרת משכון, הארכת תוקף והוספת או החלפת נושה. כיום תקנות אלו מאפשרות לבנקים לבצע רישום מקוון של משכונות ואילו נותני אשראי אחרים נאלצים לבצע פעולה זו באמצעות הגשת טפסים מסורבלת ללשכות רשם המשכונות ובכך נוצר יתרון תפעולי תחרותי מובהק לטובת הבנקים.
- ג. יש לפעול לשם הקמת ממשקים המשותפים לבנקים ולכלל נותני השירותים הפיננסיים לצורך ביצוע פעולות באמצעות חיוב הוראת קבע.

לסיום נציין כי נציגי מימון ישיר ישמחו להופיע בפני הוועדה על מנת להביא את עמדת מימון ישיר ביתר פירוט.

בכבוד רב,

ערן וולף, מנכ"ל

מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ